

פרשת תזריע

(דף נ"ב ע"א)

וחיתה נפשי – שאת לא תחטאי

וְחִיתָה נַפְשִׁי בְּהִהוּא עֲלֵמָא בְּגִלְלָךְ; ובעולם הבא תחיה נפשי

בזכותך, דְּלֹא תִסְטִי מִן אוֹרְחָא דְקִשׁוּט כי את תשמרי

עצמך שלא לסור מדרך האמת ליטמאות על ידי הגויים, דְּאִי אֲזִכִּי בְּגִינְךָ

בְּמִמוֹנָא בְּהִאי עֲלֵמָא, וְתִסְטִי אֲנִת בְּאוֹרְחָא, הָא מִיתָא

זְמִינָא בְּהִהוּא עֲלֵמָא כי אם אני אזכה בממון בעולם הזה ואת תסורי מדרך

הישר והטוב אין זה שווה לי כלום כי מיתה מזומנת לי לעולם הבא, אֲלֵא

תִּסְתַּמֵּר, דִּתְחִי נַפְשִׁי בְּהִהוּא עֲלֵמָא בְּגִלְלָךְ; אלא תשמרי

עצמך כדי שתחיה נפשי בזכותך בעולם הבא.

המלאך שמר על שרי ואברהם פחד על עצמו

וּבְגִין דִּיהִהוּא מְלֹאכָא אָזִיל קָמָה לְנִטְרָא לָהּ, מַה פְּתִיב

ובשביל המלאך ההולך לפני שרה לשמור אותה מה כתוב. וַיִּנָּע יְהוָה

אֶת פְּרַעֲה וְגו', עַל דְּבַר שְׂרִי וְדָאִי היינו על ידי דיבורה של שרי,

דִּהוּת אֲמַרְת לְמִלְאכָא מְחִי, וְהוּא מְחִי כי היא היתה אומרת

למלאך הכה והוא מכה. וְעַל דָּא לָא דְחִיל אֲבָרְהָם מְנָה פְּלוּם,

דִּהָא הִיא מְתַנְטְרָא ולכן לא ירא ממנה אברהם כלל כיון שהיא היתה שמורה

על ידי המלאך. וּמַה דְּדְחִיל, מְגַרְמִיה דְּחִיל, דְּלֹא חָמָא עֲמִיה

נְטוּרָא הִכִּי ומה שהיה ירא זה על עצמו כיון שראה שהוא לא משומר על ידי

המלאך כמותה.♦

עשר פעמים המלאך הכה את פרעה ועשר מכות לקה פרעה ביציאת מצרים
תָּא חֲזִי, עֶשֶׂר זְמַנִּין פְּקִידַת שָׂרָה לְמִלְאָכָא, לְמַחֲאָה
לְפַרְעֵה בא וראה, עשר פעמים פקדה שרה על המלאך להכות את פרעה.♦
וּבְעֶשֶׂר מִכַּתְּשִׁין אֶלְקִי ובעשר מכות לקה פרעה בצאת ישראל ממצרים.♦
סִימְנָא עֲבֹדַת שָׂרָה לְבִנְהָא בְּמִצְרַיִם [א] וסימן זה

אור הרשב"י

ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ובעיתה
 אחישנה בב"א.
 ומרנא החפץ חיים בסוף ספרו מחנה ישראל
 (השער האחרון פ"א) כתב וז"ל.
 איתא במדרש ויושע. אהו"ל אמר להם משה
 לישראל ראיתם כל הנסים האלה שעשה לנו
 הקדוש ברוך הוא בזמן הזה כך עתיד לעשות
 לאדום בשעה שהוא גואל את ישראל שכך
 אמרו חכמים שלשה ימים קודם שיבוא משיח
 יבוא אליהו בתחלה ויעמוד על הר סיני וצועק
 במר ובוכה וסופד עליהם ואומר עד מתי
 תהיו חרבים וקול בכיתו נשמע מסוף העולם
 ועד סופו. ואח"כ יאמר יבא בשלום שנאמר
 מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום
 מבשר טוב משמיע ישועה. ביום השני יעמוד
 על הרי ישראל ויאמר טובה באה לעולם
 ואפי' הרשעים ישמחו. ביום השלישי יבוא
 ויאמר ישועה באה לעולם שנא' משמיע

[א] כי מעשה אבות סימן לבנים וגם אנו בניה
 אחריה נוכח בקרוב ממש לראות במפלת כל
 אויבנו ומבקשי רעתנו ולא די שלא יוכלו
 לשלוט בנו ולהזיקנו כ"ש שלא לכלותינו
 אלא נראה כיצד יכם הקב"ה מכה רבה ויכלם
 ויכניעם והיו דראון לכל בשר ואנו נצא
 ברכוש גדול הם כל ניצוצות הקדושה אשר
 נשבו בין האומות כי יעביר ה' גילולים מן
 הארץ וביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד
 ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים
 לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע
 את דבר ה' וכל זה יהיה בקרוב ממש כי כבר
 עבר קציר כלה קיץ והקב"ה הגלגנו ליום אחד
 שהוא אלף שנה וכמו שאמר הכתוב "נתנני
 שוממה כל היום דוד" ואנו עתה כבר בסוף
 היום הששי אחר הצות ובשעת מנחה קמנה
 ונתקיימו בנו כל סימני הגאולה המובאים
 בגמ' (סוף מסכת סוטה) וכבר כלו כל הקיצין

הלימוד היומי

לע"נ זאב בן חנה ז"ל

אור הרשב"י

בפיהם. במצרים הביא ברד אף כמו כן יעשה באדום שנא' ואבני אלגביש אש וגפרית אממיר עליו. במצרים הביא ארבה כמו כן יעשה באדום שנא' אמור לצפור כל כנף ולכל חית הארץ הקבצו ובואו קו תהו ואבני בהו. במצרים הביא מכה על בכוריהם כמו כן יעשה באדום שנא' שמה נסיכי צפון כולם. במצרים פרע מאלהיהם אף באדום יעשה כן לאחר שיפרע מאלהיהם אח"כ יפרע מהם שנאמר והיה ביום ההוא יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה באדמה לכך כתיב ה' איש מלחמה.

עוד איתא שם על הפ' ה' ימלוך לעולם ועד. אמרו חכמינו ז"ל אמר להם משה לישראל ראיתם הנסים והגבורות והנפלאות שעשה לכם הקדוש ברוך הוא יותר ויותר הוא עתיד לעשות לכם לעתיד לבוא בעוה"ז ובעוה"ב. והעוה"ז מלחמו וצרות ויצה"ר ושמן ומלאך המות ויש להם רשות לשלוט בעולם אבל לעוה"ב אין בו צרות ולא אנהות ולא שעבוד ולא יצה"ר ולא שטן ולא מלאך המות שנא' ומחה ה' אלהים המעה מעל כל פנים וכתוב ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו. וכשיגיע ימות המשיח יעלה גוג ומגוג על ארץ ישראל לפי ששמע שישראל בלא מלך ויושבין לבטח מיד יקח עמו שבעים ואחד אומה ויעלה לירושלים ויאמר פרעה שוטה היה שזר להרוג את הזכרים והניח את הנקבות ובלק טפש היה שרצה לקללם ולא

ישועה וכיון שרואים הרשעים שבגיהנם שכך יאמר אליהו אומרים לציון מלך אלהיך ללמדך שלציון ולבניה תבוא הישועה ולרשעים יאחזמו חיל ואימה. באותה שעה יראה הקדוש ברוך הוא מלכותו וכבודו לצדיקים ולכל אומה ולשון ומיד גואל את ישראל ויירשו את הר עשו לכך נאמר שמעו עמים ורגזון חיל אחז יושבי פלשת. עוד איתא שם שכל המכות שהביא הקדוש ברוך הוא על המצריים כמו כן יביא על אדום כשיצאו ישראל מן הגלות בימות המשיח.

במצרים הביא עליהם מכת דם תחלה כמו כן יביא על אדום כשתעקר שנא' ונתתי מופתים בשמים ובארץ דם ואש ותמרות עשן והשמש יהפך לחשך והירח לדם לפני בא יום ה' הגדול והנורא. למצרים הביא צפרדעים שהיה קולן גדול כמו כן יעשה על אדום ישלח בהן קולות שנא' קול שאון מעיר קול מהיכל קול ה' משלם גמול לאויביו. למצרים הביא כנים עליהם שהיו שורפין אותן כמו כן יעשה לאדום שנא' ונהפכו נחליה לגפרית ועפרה לזפת. למצרים הביא עליהם ערוב אף באדום יעשה כן דכתיב וירשוה קאת וקפור וינשוף ועורבים ישכנו שם. למצרים הביא הקדוש ברוך הוא דבר אף באדום יעשה כן דכתיב ונשפטי אתו בדבר וגו'. במצרים הביא שחין אף באדום יעשה כן שנא' וזאת תהיה המגפה אשר יגוף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים המק בשרו והוא עומד על רגליו ועיניו תמקנה בחוריהן ולשונו תמק

אור הרשב"י

לכאן ולכאן שנאמר אשרקה להם ואקבצם ופדיתים ורבו כמו רבו. ויהיו תלויים בירושלים שבעים ושנים מרגליות שהן מבהיקות מסוף העולם ועד סופו ואומות העולם ילכו לאותה האורה שנאמר והלכו גוים לאורך ומלכים לנוגה זרחך. וההיכל יוריד הקדוש ברוך הוא מן השמים כמו שהראהו הקדוש ברוך הוא למשה שנאמר תביאמו ותטעמו בהר נחלתך מכון לשבתך פעלת ה' וישבו שם ישראל אלפים שנה ואוכלין את לוינתן.

ולקץ אלפים שנה ישב הקדוש ברוך הוא על כסא דין בעמק יהושפט ומיד השמים והארץ נחלפים והמה ולבנה בושים שנאמר והפרה הלבנה ובושה החמה ומנין כ"ז שנא' יחינו מיומים ביום השלישי יקימנו וגו' והקב"ה מביא כל אומה ולשון ויאמר להם למי עבדתם בעולם שהלך ולמי השתחיתם והם אומרים לאלילי כסף ואלילי זהב ויאמר להם הקדוש ברוך הוא עברו אתם ואלהיכם באש הזה אם יכולין להציל אתכם יצילו מיד הם עוברים ונשרפים שם שנאמר ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים.

ואח"כ ישראל באים ואומר להם הקדוש ברוך הוא אתם למי עבדתם מיד עונים כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך מיד הקדוש ברוך הוא יצילם מדינה של גיהנם ויושבין בגן עדן ומתעדנין מפירותיה שנאמר ועונים יירשו ארץ והתענגו על רוב שלום.

היה יודע שאלהיהם היה מברכם. המן היה משוגע שרצה להרגם ולא היה יודע שאלהיהם יכול להצילם אבל אני לא אעשה כן אלא אעלה ואלחם עם אלהיהם תחלה ואח"כ אהרוג אותם שנאמר יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על ה' ועל משיחו ויאמר לו הקדוש ברוך הוא רשע עמי אתה מבקש לעשות מלחמה בחיידך אני אעשה עמך מיד הוריד עליו אבני אלגביש שהם גנוזות ברקיע ויגוף אותם מגפה גדולה שנאמר וזאת תהיה המגפה אשר יגוף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים המק בשרו והוא עומד על רגליו ועיניו תמקנה בחוריהן ולשונו תמק בפייהם.

ואחריו יקום מלך עז פנים ויעשה מלחמה עם ישראל שלשה חדשים ושמו ארמילוס ואלו הן אותותיו יהיה קרח ועיניו האחת קמנה והאחרת גדולה וזרועו של ימין טפה והאחרת שתי אמות וחצי ויהיה צרעת במצחו ואזנו הימנית סתומה והאחרת פתוחה וכשיבוא האדם לדבר אליו טובות מטה אליו אזנו הסתומה ואם ירצה אדם לדבר לו רעה מטה לו אזנו הפתוחה ויעלה לירושלים ויהרוג משיח בן יוסף שנא' והביטו אלי את אשר דקרו וספדו עליו כמספד על היחיד.

ואח"כ יבוא משיח בן דוד בענן שנא' וארו עם ענני שמיא כבר אינש וגו' וכתוב בתריה וליה יהיב שלטן ויקר ומלכו וימות ארמילוס הרשע שנאמר וברוח שפתיו ימות רשע ואח"כ יקבץ הקדוש ברוך הוא נדחי ישראל המפוזרים